Białowieska deklaracja krajobrazowa

Europejska Konwencja Krajobrazowa z roku 2000 została ratyfikowana przez Polskę w roku 2004. Zgodnie z postanowieniami Konwencji **jakość i różnorodność krajobrazów europejskich stanowi wspólny zasób, wymagający ochrony i świadomego planowania**.

Krajobraz, będąc dobrem ogólnospołecznym i elementem dobrobytu społeczeństwa i jednostek ulega szybkim przemianom. W Polsce przemiany te niejednokrotnie prowadzą do degradacji krajobrazu, zarówno przyrodniczego jak i kulturowego.
W zastraszającym tempie giną na naszych oczach historyczne, kulturowe i przyrodnicze wartości krajobrazu. Ma miejsce wyprzedaż krajobrazu przyrodniczego i kulturowego pod pretekstem rozwoju, a w istocie chęci łatwego zysku. Chaotyczna przestrzennie i architektonicznie zabudowa, w myśl zasady, że każdy u siebie może robić co chce, nie ma nic wspólnego z demokracją, a jest szkodliwa społecznie. Depczemy historię miejsc uzurpując sobie prawo do dowolnego ich dzielenia, zabudowywania, a nawet nazywania, pogardzając zastanym dziedzictwem setek lat wspólnej na tej ziemi kultury ludzi różnej tradycji, religii, narodowości.

Krajobraz jest **najważniejszym elementem otoczenia** ludzkiego, jest odziedziczoną, wspólną wartością, której ochrona jest obowiązkiem wszystkich obywateli. Obowiązkiem, którego wrogiem jest populizm i chęć zysku, a z którego wypełnienia rozliczą nas pokolenia następne.

Krajobraz nigdy nie jest anonimowym terenem inwestycyjnym: posiada swoją historię, pamięć, ciągłość. Każdy region posiada swoiste cechy, zarówno krajobrazu przyrodniczego jak i kulturowego.

Planowanie nie może być koncertem życzeń inwestorów i właścicieli gruntów, lecz dopasowywać te życzenia do uwarunkowań wynikających z ochrony ogólnospołecznych wartości, jakimi jest ochrona przyrody i ochrona dóbr kultury.

Każdy krajobraz kulturowy posiada swoją historycznie ukształtowaną sylwetę, elementy tożsamości, wyróżniające go cechy (ukształtowanie terenu, układ urbanistyczny z liniami zabudowy, dominanty, wnętrza urbanistyczne, skalę architektoniczną, osie widokowe, aż po detal architektoniczny czy toponomastykę). Zmiany w krajobrazie, które są nieuniknioną cechą rozwoju powinny zachodzić w sposób zrównoważony i harmonijny, służąc zachowywaniu regionalnych wartości i odtwarzaniu lub tworzeniu krajobrazów harmonijnych, godzących ochronę przyrody, substancji kulturowej i rozwój zrównoważony.

My, obywatele, żądamy od tych, którzy w naszym imieniu sprawują władzę ustanowienia i wdrożenia polityki krajobrazowej na wszystkich szczeblach, do czego zobowiązuje nas ratyfikowana europejska konwencja krajobrazowa.

Żądamy przywrócenia planowania przestrzennego, które powinno być zawsze uwarunkowane waloryzacją przyrodniczą i kulturową.

Żądamy od polityków samorządowych i państwowych, ośrodków opiniotwórczych, przedstawicieli środowisk kultury i środków przekazu: **ratujmy polski krajobraz przed unifikacją, szpeceniem, dewastacją.** Ochrona krajobrazu nasz wspólny obowiązek.

Żądamy w pierwszej kolejności od samorządów gospodarujących w otoczeniach parków narodowych: niech krajobrazy wokół miejsc o najwyższej wartości przyrodniczej dadzą przykład podnoszenia wartości kulturowej, niech nie będzie tam miejsca dla chaosu przestrzennego, niech zachowają cechy regionalne, dając świadectwo historycznym procesom i lokalnym uwarunkowaniom.

Uczestnicy sympozjum „KRAJOBRAZ I PARK”
Białowieża, 30 stycznia 2009 r.